

מג. בשיעורים בס' התניא באגה"ת סוף פרק ז' על המילים "ומזה יוכל המשכיל ללמוד לשאר עונות וחטאים" מביא ע"ז הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א "לאיזה אות שילכים - ובמילא לאיזה מד' מיתות ב"ד" והיינו שהפלי' "ומזה יוכל המשכיל ללמוד לשאר עונות" היינו ללמוד לאיזה אות העון שייך.

ועפ"ז צ"ל מהו הפלי' במה שמסיים אח"כ באגה"ת שם: "וביטול תורה כנגד כולם" שבשלמא אם היינו מפרשים "ללמוד לשאר עונות" שגם שאר עונות פוגמים ע"ז שייך לומר וביטול תורה כנגד כולם שפוגם יותר.

אבל לפי פירוש כ"ק אדמו"ר שליט"א שהלימוד הוא לאיזה אות או לאיזה מד' מיתות, א"כ מה שייך לומר ע"ז "וביטול תורה כנגד כולם"?

וכנראה שהפלי' בהמילים "ללמוד לשאר עונות וחטאים וביטול תורה כנגד כולם" שזה הולך ביחד והיינו שאין הפלי' "כנגד כולם" בהנוגע להפגמים כ"א שכשמזכיר "עונות וחטאים" הוא אומר ע"ז שביטול תורה כנגד כל החטאים.

הרב פנחס קארף
- משפיע בישיבה -

נ ג ל ה

מד. בשו"ע אדה"ז בקו"א סי' תל"ה הביא דעת הח"י דמי שמח בערב פסח אחר זמן האיסור והניח חמץ דדעת הח"י דאין היורשין מחוייבים לבערו, דה"ז כהפקר ולא שייך בזה ירושה, אבל אדה"ז האריך לחלוק עליו וסב"ל דאיסורי הנאה הוה שלו (ויש לעיין ממ"ש אדה"ז בסי' תל"ד סעי' ז' וסי' תמ"ה סעי' ג' שהדגיש דחמץ שהוא אסור בהנאה אינו שלו כלל ואין לו שום זכות כו' עיי"ש דאין זה מתאים למ"ש בקו"א, וכבר העיר מזה באבני נזר או"ח סי' שמ"א).

ואדה"ז מביא ראיה דיש ירושה באיסור הנאה מהך דקידושין יז, ב, דאיתא שם דעכו"ם יורש את אביו מה"ת אבל גר אינו יורש אביו העכו"ם מה"ת (דחקטן שנוולד דמי) אלא מדרבנן שלא יחזור לסורו, והגמ' מביא ראיה לזה דכשעכו"ם מת והניח

ישראל, אבל עי' לקו"ש פ' בחוקותי תשמ"ה שישנם ב' תקופות בימות המשיח, וכאן איירא אדה"ז גם בתקופה הב' מדהביא מאמר חז"ל דעתידה אשה שתלד בכל יום.

המערכת

ב' בנים הא' גר והשני עכו"ם יכול הגר לומר לאחיו טול אתה ע"ז ואני אקח מעות טול אתה לין נסך ואני אקח פירות משבאו לרשותו אסור דאז ה"ז חליפי ע"ז דאסור, ואי ס"ד דירושת הגר מה"ת אפי' לא באו ברשותו אסור כיון שכבר ירש זה מיד במיתת אביו וה"ז חליפי ע"ז, ומוכח שהוא רק מדרבנן כנ"ל ובכה"ג אמרו רבנן דעד שלא באו ברשותו מותר דאינו יורש עד אז עיי"ש.

ואם נימא דליכא דין זכי' באיסורי הנאה כלל קשה מהו ראיית הגמ' דירושת הגר דרבנן, דלעולם אימא שהוא מדאורייתא ושאני הכא כיון שהוא איסורי הנאה לכן לא ירש הגר, ושפיר יכול לומר טול אתה ע"ז ואני מעות, מוכח מכאן דיש זכי' באיסורי הנאה.

ובס' תפארת ציון סו"ס י"ג הקשה ע"ז לפי דברי הר"ן בע"ז מב, א, דאיתא שם דישראל שהגביה וקנה ע"ז מעכו"ם שוב אי אפשר לבטל ע"ז זה, דע"ז של ישראל אין לו ביטול לעולם, ודוקא מקודם כשהי' של עכו"ם מועיל ביטול ע"ז עיי"ש, וכתב הר"ן שם דלכאורה איך שייך לקנות ע"ז הרי אין לו בו דין ממון כיון שהוא אסור בהנאה, הרי זה מפני שכשהיא ע"ז של נכרי יכולה להתבטל ולכן יש לישראל זכיה בה, ומטעם זה ישראל שקנה חמץ מעכו"ם זוכה בו ונאסר אחר הפסח לפי שכל זמן שהוא ביד עכו"ם הרי הוא מותר לאחר הפסח ויש עליו דין ממון, ולכן יש להישראל בו זכיה עיי"ש, והיינו דדוקא אם כשהוא ביד המוכר כבר אין להלוקח בו דין ממון לעולם אז לא שייך בו זכי', אבל בהנ"ל שבשהוא ביד העכו"ם הרי שייך שהישראל יוכל להשתמש בו אם יבטלו וכו' אז שפיר יש בו זכי', ועיין באור שמח ריש הל' חומ"צ שביאר זה דאף דאחר שיזכה בו הישראל יהי' אסור לעולם מ"מ זהו רק מסובב ותוצאה מצד הסיבה דהיינו הקנין, ולא שייך לומר שהמסובב יעכב את הסיבה, דבעת הקנין יש לו דין ממון עיי"ש.

ועפ"ז ממשיך לבאר ובהקדם דלכאנ"ל למה הוכיח הגמ' דירושת גר מדרבנן דק מע"ז כפי שאומר שם דא"כ חליפי ע"ז קא שקיל, ולמה לא הוכיח גם מיין נסך דמיירי בזה שם, ומתרץ דבאמת הראי' היא רק מע"ז, כי לפי דברי הר"ן הנ"ל יוצא דאף דליכא זכי' באיסורי הנאה מ"מ אפשר לקנות ע"ז מגוי כיון דשייך בו ביטול כשהוא של עכו"ם, וכנ"ל, ואינו דומה להיכא שגם כשהוא ברשות המוכר ה"ה ג"כ אסור להקונה לעולם, בלילא שפיר הוכיח הגמ' דגר אינו יורש את אביו מה"ת דאם יורש הרי הגר קנה זה מיד כנ"ל דבזה שפיר יש זכי' כיון

שהיתה אפשר להתבטל ברשות העכו"ם, ועכצ"ל דירושת הגר אינו מדאורייתא, ועפ"ז א"ש ג"כ שהגמ' לא הוכיח זה מלין נסך, כי בלין נסך באמת לא שייך ביטול גם כשהוא של עכו"ם דהוה תקרובות ע"ז, כמבואר בע"ז נ, א, ובמילא כאן באמת אין הגר יורש זה משום דאין זכי' באיסור הנאה, ואין ראוי מזה דירושת הגר דרבנן, וא"כ מהו הקושיא על החק יעקב הלא אפשר לומר בפשטות דהח"י סב"ל כשיטת הר"ן הנ"ל, ונשאר בזה בצע"ג.

אבל באמת נראה שאי"כ קושיא כלל, כי אדה"ז גופא העיר בזה אח"כ וכתב דאפי' אי נימא דליכא ראוי' מהגמ' הנ"ל דאפשר לומר דשם שאני כיון דאצל האב לא הוי שום איסור הנאה, דגוי מצווה רק שלא לעבוד ע"ז ולא איסור הנאה, במילא י"ל דבכה"ג לכו"ע יש זכי' וירושה באיסורי הנאה (משא"כ בהך דהחק יעקב דאיירי בחמץ שהי' אסור בהנאה גם אצל האב המוריש בזה אפי"ל דליכא ירושה) דהלא הש"ך ביו"ד סי' קמ"ו הביא דין זה לגבי ישראל מומר שמת והניח בן ישראל ובן גוי, דאסור הישראל לומר לאחיו טול אתה ע"ז ואני מעות שהוא חלפי ע"ז, וכאן כיון שהאב הי' ישראל מומר הי' הע"ז אסור בהנאה גם כשהי' אצלו, ומ"מ יש כאן דין ירושה וירש מיד, נצא מוכח מהש"ך דיש זכי' וירושה באיסור הנאה גם כשהי' אסור בהנאה אצל המוריש וקשה מזה על הח"י, עיי"ש.

נמצא דאדה"ז גופא העיר בזה דזה דומה לסברת הר"ן כנ"ל לחלק בין התם לחמץ ומסיק דעיקר הראי' הוא מהש"ך, וא"כ מהו קושייתו.

אלא דסברת אדה"ז שונה מסברת הר"ן דאדה"ז רצה לחלק אם אינו אסור בהנאה אצל המקנה, ולא איכפת לן אודות הקונה, והר"ן כתב סברא אחרת כי גם אצל הקונה שייך דין ממון כשהוא עדיין אצל המקנה, ולכאורה הי' אפ"ל דהר"ן סב"ל דגם גוי מצווה על איסור הנאה בע"ז, ולכן לא הי' יכול לומר כסברת אדה"ז, אבל כבר האריך בזה בט' חמדת ישראל (פז, ב) והוכיח דלעכו"ם אין איסור של הנאה בע"ז, דהרמב"ם לא הזכיר זה, רק דאסור לעבוד וכו', ותמה על מ"ש בשו"ת שבות יעקב ח"ג סי' ל"ח דמותר לגזול ע"ז מעכו"ם וכמו ברחל שגנבה מלכו, דכודאי אסור כיון דהוא ממון אצל העכו"ם שהוא מותר בהנאה, ולגבי רחל מבואר בזהר שהי' בזה איסור, אבל נתכוונה להציל אביה מאיסור כו' עיי"ש. נמצא דגם הר"ן

סב"ל כן, ועוד דאכתי לגבי חמץ ה"י הר"ן יכול להזכיר סברת אדה"ז דבודאי ליכא איסור חמץ אצל עכו"ם, אלא מוכרח לומר דלדעת הר"ן בכדי שיהי' זכ"י בעינן דעכשיו בפועל יש דין ממון להלוקח, ואדה"ז אומר דיש מקום לומר דאי"צ גם לזה, אלא דמספיק אם המוכר עצמו יש לו דין ממון בהחפץ.

הרב יוסף יצחק גאנזבורג

- תושב השכונה -

מה. בשו"ע אדה"ז ה"י תפילין סכ"ז סכ"א פסק שאף שמן הדין שיעור הרצועה של תפילין צריך להיות עד הטבור, מ"מ אם פחת משיעור אורך הרצועה של תש"ר הר"ז כשר ומניחן אם אינו מוצא אחרות מפני שכל השיעורין הללו לא נזכרו בגמ'. ובפשטות כוונתו שמנחחין בברכה כיון שלא פסק אחרת. והיינו משום שכשרות הם מצד עיקר הדין, דינא דגמ'.

ויקשה מזה לכאוי' על מה שפסק בסל"ג ס"ו דשם דן באם מותר לתפור רצועות שנפסקו ומסיק דמחוץ לשיעורן מותר (לד"ה) אך בתוך שיעורן פסולות ומבאר, דשיעורן הוא עד הטבור, ולכאוי' עפ"י מה שפסק בסכ"ז הנ"ל ששיעורן מדינא הוא בכדי שישלשל לפניו אפי' מעט (ראה סכ"ז סכ"ה) ה"י צריך להיות שמותר לתפור ולברך עליהם אפי' היכן שנפסקו הרכה עד כדי השיעור מעיקר הדין "משלשלין לפניו אפי' מעט". ואף שהביא עוד כמה דיעות המקילות (אף כי מטעם אחר) מ"מ פוסק למסקנא שלא לברך מטעם דיעה זו. (ודווקא גדול לפרש שכוונתו לומר דאף ששיעורן מעיקר הדין הוא משולשלין לפניו אפי' מעט מ"מ לגבי פסול של תפירה נפסל כבר בשיעור הגאונים מן התורה).

עוד בענין שיעור רצועות: בסכ"ז ס"כ פסק אשר שיעור הרצועות של תפילין ש"ר הם עד הטבור או למעלה ממנו. ובסי' ל"ג ס"ו פסק כאופן אחר "עד הטבור מצד ימין ועד החזה מצד שמאל".

הת' ישראל דוב זהר

- תות"ל 770 -